

EFFECTES DEL CANVI CLIMÀTIC L'investigador planer reflexiona sobre la incapacitat de la societat de canviar de model econòmic en favor del futur

"El Delta perdria un metre en el que queda de segle i entre 4 i 5 en tres segles: si no fem res desapareixerà"

ENTREVISTA Carles Ibàñez

Director del programa d'ecosistemes aquàtics de l'IRTA

LA RÀPITA Oscar Meseguer

Pregunta: El risc que tenim amb el canvi climàtic és que quan ens decidim a reaccionar com a societat siga massa tard?

Resposta: Certament, els impactes del canvi climàtic es van notant. A la gent del carrer li costa associar-los de forma clara a una causa, però comencen a veure que els pot afectar fins i tot econòmicament: les collites van malament, més inundacions o sequeres... El difícil és detectar un punt a partir del qual actuar. Això no és com l'ebola, en què tothom s'aboca. Aquí no és fàcil trobar el punt crític.

P: La gent jove no sembla tindre, avui, interioritzat que els seus besnets potser no podran viure al Delta i l'amenaça és aquesta, no?

R: Sí, bàsicament, sí, sense caure en el pessimisme de dir que el canvi climàtic farà desaparèixer el Delta i no hi ha res a fer. Si parlem de la pujada del nivell del mar durant aquest segle, es poden fer coses per adaptar-nos, però en projeccions a 300 anys vista ja és més difícil. El que hem de tindre clar és que els impactes del canvi climàtic duraran, en el millor dels casos, uns quants segles. La pujada del nivell del mar triga a començar a notar-se, però és acumulativa i després trigarà molt a frenar.

P: Que no reaccionem és un problema de comunicació, d'agenda política o de què?

R: Ni els polítics ni la societat en general han volgut prendre decisions importants i arriscades. I si no ho fem, el que estem transmetent és que no és tan important. És un contrasentit derivat de la dificultat de tocar el nucli de la nostra economia, que és l'energia i els recursos. Però potser ha arribat el moment, amb els canvis polítics i socials que estan succeint.

P: I quines serien les decisions valentes, sense provocar una altra crisi en la mesura que continuem dependent -i dependrem en els pròxims anys- dels combustibles fòssils?

R: No sortir d'aquesta dinàmica, si bé a curt termini et pot permetre frenar la crisi, després la pot potenciar encara més. Si el preu del petroli es torna a disparar, com va passar a finals de la dècada passada, tindrem una crisi encara més forta. Amb els canvis estructurals, la clau és trobar el moment: si t'esperes massa potser ja

no ets a temps de canviar i si ho fas massa aviat tens el dubte de per què t'has d'arriscar. No vol dir que haiguem de viure pitjor, però sí d'una altra manera: amb més transport públic, menys alimentació basada en carn, menys viatges turístics a l'altra punta del Planeta, etcètera.

P: Hem de menjar menys carn?

R: La carn implica un consum molt gran de recursos, sobretot aigua, però també petroli, fertilitzants, plaguicides... I les emissions de metà que provoquen, per exemple, les vaques [a través de les flatulències] no són trivials i tenen una contribució important al canvi climàtic. Es tracta de relligar tota la cadena causal i entendre que el nostre comportament diari provoca un excés d'emissió de gasos d'efecte hivernacle i això augmenta la temperatura i afecta el nivell del mar, etcètera. El ciutadà poc avesat a la part científica. Les coses si no les veu no les creu. Avui ens sembla evident que el tabac provoca càncer de pulmó, però hem trigat dècades a demostrar-ho i a que la gent ho assumisca. I tot i així, molta gent continua fumant, amb una cadena causa-efecte més curta i evident.

P: El govern espanyol ha anat posant països a les rodes al desenvolupament de les renovables.

R: Efectivament, tot i que les reno-

AJORNAMENT 'SINE DIE'

"Ni els polítics ni la societat han volgut prendre encara decisions arriscades i importants"

vables, si bé són una part essencial del model alternatiu, han d'anar acompanyades d'una reducció del consum. Si mantenim o incrementem el consum no podem substituir les fonts fòssils per les renovables. Una cosa és l'eficiència i una altra cosa, els límits. L'eficiència sense límits només allarga l'agonia. Tu pots dir que utilitzes l'aigua molt eficientment, però cada vegada n'utilitzes més. Amb l'energia passa el mateix. Som més eficients energèticament, però la quantitat total d'energia que utilitzem ha anat creixent.

P: I continuen augmentant les

emissions. De què serveix, doncs, el mercat de drets d'emissió i les penalitzacions?

R: Fins ara, gran part dels generadors d'efecte hivernacle, com ara Xina, no estaven al protocol de Kioto i, per tant, estaven fora d'aquest mercat. Ara comencen a arribar a acords. A més a més, la realitat és que ha sortit més a compte pagar i continuar contaminant.

P: S'hauria de fer pagar més, doncs?

R: Però estem atrapatats perquè l'economia depèn de l'energia i quan hi ha una mica de crisi, els governants prioritzen el consum.

P: Algú que ho veu tan clar com vostè, quin escenari de reacció s'imagina? Perquè algun dia reaccionarem...

R: En part, les emissions no han augmentat més per la crisi econòmica. L'ideal és poder descarbonitzar l'economia i anar descobrint el creixement econòmic del consum de combustibles fòssils. Hi ha països més eficients, però fins i tot en aquests casos, com podria ser el d'una Noruega amb molta generació hidroelèctrica, resulta que ven petroli a la resta del Planeta. Alemanya ho està intentant potenciant les renovables, però també està important carbó d'Estat Units perquè no en fa prou a l'hora de substituir la potència nuclear per renovables, cosa que, de moment, és molt costosa. Estem atrapatats en el model perquè tenim energia fòssil concentrada, destil·lada, accessible còmodament i l'alternativa és fabricar-te-la, però siguem conscients que els recursos són finits.

P: Cap gran partit polític central ha posat al primer pla la lluita contra el canvi climàtic. Per què?

R: És una altra derivada de la crisi econòmica, que ha fet que el tema de la sostenibilitat ambiental haja quedat en segon terme. És la gran contradicció: seria l'oportunitat de canviar el sistema, però no hi ha una transició fàcil i s'endarrerixen les decisions. Jo crec que l'experiment d'Alemanya serà molt important: està apostant molt fort per les renovables i li està sortint car, però, atenen al seu potencial tecnològic i la seua conscienciació, si se'n surt o no se'n surt serà un gran indicador i una bona o mala notícia. Si se'n surt demostrarà que és viable per damunt d'interessos

El científic Carles Ibàñez, al seu despatx a la seu de l'IRTA, a la Ràpita.

que ho frenen; si no, voldrà dir que és més difícil del que sembla.

P: Les cimeres sobre el canvi climàtic es resolen amb acords de mínims gairebé intranscendents, com va passar a Lima.

P: L'estratègia internacional és anar incorporant als acords el màxim de països, sobretot els emergents. Això condiciona el ritme i fa que els plantejaments siguin més modestos, però si no els incorpores encara és pitjor perquè fan el que volen. El punt d'inflexió seria que els països que fan esforços n'acaben obtenint beneficis, que es visualitze a llarg termini que valia la pena l'aposta. Probablement serà així, però fins que no es veja clar, els altres no s'atreviran.

P: No es pot esperar, per tant, cap gran progrés a París aquest 2015, un canvi de tendència?

R: No ho preveu cap expert.

P: El que és evident és que fa menys fred.

R: No hem arribat als dos graus d'escalfament en relació a l'època preindustrial, però gairebé. I dos graus de mitjana és molt perquè els continents s'escalfen més que els mars i perquè entre l'última glaciació i l'actualitat hi ha quatre graus. Amb les dades de l'Observatori de l'Ebre, hem notat que la temperatura mitjana ha augmentat dos graus o més. No estem gairebé mai sota zero i la

gent ho nota. Si amb dos graus es nota, imaginem amb quatre o cinc graus a què podríem arribar a finals de segle. I ara estem en els pitjors escenaris que es van augurar en el passat.

P: I quina és la previsió en relació al futur del delta de l'Ebre?

R: D'una banda, l'augment de la temperatura pot tindre un impacte directe positiu o negatiu. Potser produïm més arròs, o no, o potser perjudica el turisme a ple estiu, però a la vegada allarga la temporada turística. Després hi ha l'efecte directe de la pluja, que aquí no és tan important perquè l'aigua ve de l'Ebre, però si plou menys també afectarà a la disponibilitat d'aigua del riu i això és dolent tant per als ecosistemes com per a l'economia. I la tercera conseqüència és la pujada del nivell del mar, sumada a la subsidència o enfonsament natural dels deltes. En aquest sentit, podem perdre un metre en el que queda de segle i fins a 4 o 5 metres en els pròxims 300 anys.

P: Això seria gairebé la desaparició del Delta.

R: Sí, desapareixerà si no es fa res. Per això és el que més estudiem a través del nostre programa científic de l'IRTA, sobretot el projecte RISES, finançat per la Unió Europea. Pot ser dramàtic a partir del segle XXI.

P: El fet que, a partir d'enguany, es